Bijlagen

WETTERSKIP FRYSLÂN

Begroting naar kostensoorten

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031
Rente en afschrijvingen							
Externe rentelasten	11.363	11.616	12.542	12.913	13.536	14.015	14.015
Afschrijvingen van activa	41.019	43.127	46.144	50.176	52.022	55.239	62.416
Afschrijvingen van boekverliezen	336	-	37	-	-	-	-
Personeelslasten							
Salarissen huidig personeel en bestuurders	51.661	58.360	62.807	64.480	66.360	69.112	71.071
Sociale premies	10.991	12.143	12.920	13.307	13.706	13.469	13.886
Rechtstreekse uitkeringen huidig personeel en bestuur	2.894	3.112	3.361	3.461	3.565	3.503	3.612
Overige personeelslasten	1.956	2.238	2.467	2.525	2.565	2.561	2.567
Personeel van derden	8.779	3.755	4.036	3.888	3.909	4.301	4.538
Goederen en diensten van derden							
Duurzame gebruiksgoederen	460	429	396	397	417	427	430
Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	4.586	5.092	5.112	5.209	5.321	5.426	5.433
Energie	13.062	15.485	15.799	16.234	16.618	17.003	17.015
Huren en rechten	247	408	378	389	399	408	408
Leasebetalingen operational lease	2.314	2.135	2.187	2.242	2.294	2.340	2.341
Verzekeringen	363	484	499	511	523	534	534
Belastingen	134	134	166	170	171	175	175
Onderhoud door derden	34.080	31.991	34.723	33.787	35.707	37.389	38.310
Overige diensten door derden	25.179	34.020	40.890	38.547	39.509	40.469	41.162
Bijdragen aan derden							
Bijdragen aan het Rijk	1.139	1.343	1.343	1.343	1.343	1.343	1.343
Bijdragen aan provincie	1.623	1.253	1.265	1.277	1.277	1.277	1.277
Bijdragen aan overige openbare lichamen	13.658	13.494	13.304	13.699	13.612	13.617	13.622
Bijdragen aan bedrijven	24	-	-	-	-	-	-
Bijdragen aan overigen	1.608	761	700	742	742	780	784
Toevoegingen voorzieningen							
Toevoegingen aan voorzieningen	-	300	300	300	300	300	300
Onvoorzien/incidentele lasten	470	150	150	150	150	150	150
Totaal lasten	**227.945**	**241.831**	**261.524**	**265.748**	**274.048**	**283.839**	**295.388**
Financiële baten							
Externe rentebaten	358	242	237	233	228	224	224
Dividenden en bonusuitkeringen	2.876	3.048	2.900	2.900	2.900	2.900	2.900
Personeelsbaten							
Baten in verband met salarissen en sociale lasten	277	138	201	201	201	201	201
Uitlening van personeel	641	162	798	817	837	857	882
Goederen en diensten van derden							
Verkoop van grond	572	416	680	553	560	560	560
Verkoop van duurzame goederen	80	-	-	-	-	-	-
Verkoop van overige goederen	31	40	40	40	40	40	40
Opbrengst uit grond en water	577	415	615	615	615	615	615
Huuropbrengst uit overige eigendommen	40	27	31	31	31	31	31

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031
Diensten voor derden	4.950	4.063	4.229	4.396	4.465	4.477	4.477
Bijdragen van derden							
Bijdragen van de Europese Unie	-	77	79	81	82	84	84
Bijdragen van het Rijk	2.147	1.434	1.439	1.236	1.236	1.236	1.236
Bijdragen van provincies	395	-	-	-	-	-	-
Bijdragen van overige openbare lichamen	889	665	660	160	160	160	160
Bijdragen van bedrijven	8	-	-	-	-	-	-
Bijdragen van overigen	709	894	824	819	815	810	810
Schade-uitkeringen incl verhaalde schade	37	15	15	15	15	15	15
Waterschapsbelastingen opbrengsten							
Opbrengst watersysteem- en wegenbeheer gebouwd	86.720	80.497	90.206	94.532	97.123	100.550	103.915
Opbrengst watersysteem- en wegenbeheer ingezetenen	27.924	36.713	35.062	36.744	37.751	39.083	40.391
Opbrengst watersysteem- en wegenbeheer ongebouwd	26.959	35.030	33.469	35.074	36.035	37.306	38.555
Opbrengst watersysteem- en wegenbeheer natuur	421	612	637	668	686	711	734
Opbrengst verontreinigingsheffing	2.426	2.348	2.576	2.676	2.791	2.858	2.858
Opbrengst zuiveringsbeheer bedrijven	24.033	23.116	25.715	27.291	28.690	29.988	31.904
Opbrengst zuiveringsbeheer huishoudens	46.665	51.000	53.809	57.106	60.034	62.749	66.759
Kwijtscheldingen	-3.498	-3.758	-4.058	-4.219	-4.403	-4.510	-4.510
Oninbaarverklaringen	-10	-462	-300	-322	-340	-350	-350
Interne verrekeningen							
Onttrekkingen aan voorzieningen	-	-	-	-	-	-	-
Geactiveerde lasten	7.114	2.138	2.454	2.770	3.100	3.100	2.850
Totaal baten	233.340	238.868	252.318	264.415	273.652	283.693	295.341
Saldo lasten en baten	5.395	-2.963	-9.206	-1.333	-396	-146	-47

Baten per beleidsproduct

Beleidsproduct	Begroting 2027
Belastingopbrengsten	**237.117**
Dividenden	**2.900**
Overige algemene opbrengsten	**1.929**
Programma Bestuur en Organisatie	4.784
Beheerinstrumenten watersystemen	136
Beheersinstrumenten waterkeringen	37
Bestuur	384
Dekkingsmiddelen	772
Eigen plannen	162
Externe communicatie	1.140
Kostenplaatsen	-0
Ondersteunende Beheerproducten	1.490
Plannen van derden	662
Programma Waterketen	1.618
Eigen plannen	32
Getransporteerd afvalwater	44
Gezuiverd afvalwater	1.478
Kostenplaatsen	-0
Verwerkt slib	63
Programma Watersysteem	1.634
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	182
Adviezen vergunningen	1
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	504
Beheer hoeveelheid water	-175
Beheerinstrumenten watersystemen	21
Calamiteitenbestrijding watersystemen	-0
Eigen plannen	786
Handhaving	32
Kostenplaatsen	-0
Monitoring watersystemen	15
Plannen van derden	202
Toezicht	24
Vergunningen en meldingen	43
Programma Waterveiligheid	2.099
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-0
Aanleg en onderhoud waterkeringen	777
Beheersinstrumenten waterkeringen	1.322
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	-0
Eigen plannen	-0
Kostenplaatsen	-0
Saldo van de financieringsfunctie	237
Eindtotaal baten	252.318

Lasten per beleidsproduct

Beleidsproduct	Begroting 2027
Onvoorzien	**-150**
Overzicht Dekkingsmiddelen	**-6.178**
Programma Bestuur en Organisatie	**-62.108**
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-174
Beheerinstrumenten watersystemen	-2.006
Beheersinstrumenten waterkeringen	-602
Bestuur	-8.320
Dekkingsmiddelen	-543
Eigen plannen	-5.472
Externe communicatie	-1.067
Kostenplaatsen	0
Ondersteunende Beheerproducten	-42.726
Plannen van derden	-1.198
Programma Waterketen	**-64.759**
Afvalwaterbehandeling door derden	-750
Eigen plannen	-644
Getransporteerd afvalwater	-7.876
Gezuiverd afvalwater	-35.509
Kostenplaatsen	-0
Verwerkt slib	-19.980
Programma Watersysteem	**-89.728**
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-28.698
Adviezen vergunningen	-174
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	-7.700
Beheer hoeveelheid water	-30.500
Beheerinstrumenten watersystemen	-1.029
Calamiteitenbestrijding watersystemen	-0
Eigen plannen	-9.715
Handhaving	-636
Kostenplaatsen	-0
Monitoring watersystemen	-6.362
Plannen van derden	-999
Toezicht	-1.099
Vergunningen en meldingen	-2.814
Programma Waterveiligheid	**-38.600**
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-1.099
Aanleg en onderhoud waterkeringen	-33.602
Beheersinstrumenten waterkeringen	-3.756
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	-13
Eigen plannen	-129
Kostenplaatsen	-0
Eindtotaal lasten	-261.524

Definities beleidsproducten

Beleidsveld	Beleidsproduct	Toelichting op beleidsproduct
Strategisch beleid	Eigen plannen	Formuleren en vastleggen van het strategisch beleid van het waterschap voor zowel de reglementaire beheerstaken (waterkeringszorg, watersysteembeheer, zuiveringsbeheer, wegenbeheer en/of vaarwegenbeheer) als de wijze waarop op (dreigende) calamiteiten wordt gereageerd.
	Plannen van derden	De activiteiten van het waterschap gericht op het toetsen van, reageren op en beïnvloeden van de beleids(vormende) en ruimtelijke plannen van derden.
Waterkeringen	Beheersinstrumenten waterkeringen	Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger, beheersregister, toetsing), teneinde de staat van de waterkeringen zichtbaar te maken.

	Aanleg en onderhoud waterkeringen	Het aanleggen en het in stand houden van het waterkerend vermogen van de waterkeringen die in beheer zijn bij het waterschap. Als een waterschap de kosten van de bijdrage aan het HWBP op dit product verantwoordt, dan moeten deze kosten worden meegenomen.
	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	Het plan- en doelmatig bewaken van de waterkeringen in bedreigende situaties en het (doen of laten) treffen van maatregelen om de waterkerende functie te waarborgen alsmede het beperken van de gevolgen van calamiteiten.
Watersysteem	Beheersinstrumenten watersystemen	Het voorbereiden, op- en vaststellen alsmede onderhouden van instrumenten die het beheer van watersystemen ondersteunen
	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	Aanleg, verwerving en onderhoud van waterlopen en kunstwerken voor de passieve waterbeheersing inclusief alle kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater en voorzieningen verwante belangen die daarin worden getroffen.
	Baggeren waterlopen/saneren waterbodems	Verwijderen van bagger- en saneringsspecie uit watersystemen en indien noodzakelijk dit milieuhygiënisch passend verwerken.
	Beheer hoeveelheid water	Het door middel van regulerende kunstwerken invloed uitoefenen op de hoeveelheid water, het oppervlaktewaterpeil en de waterkwaliteit in het watersysteem.
	Calamiteitenbestrijding watersystemen	Bestrijding van afwijkingen van de gewenste hoeveelheid water dan wel de kwaliteit of ecologische toestand daarvan voorzover dat niet onder de normale bedrijfsvoering valt.
	Monitoring watersystemen	Het verzamelen, bewerken, verwerken, toetsen, analyseren en rapporteren van meetgegevens voor zowel het waterkwantiteits- als het waterkwaliteitsbeheer (met uitzondering van gegevens over de waterbodems).
Waterzuivering	Getransporteerd afvalwater	Het door het bouwen, verwerven, beheren, onderhouden en bedienen van transportgemalen en -leidingen mogelijk maken dat afvalwater wordt getransporteerd.
	Gezuiverd afvalwater	Het door het realiseren, overnemen, beheren, onderhouden en exploiteren van rioolwaterzuiveringsinstallaties en IBA-inrichtingen zorgen dat het aangeboden afvalwater wordt gezuiverd.
	Verwerkt slib	Het door het realiseren, beheren, onderhouden en exploiteren van slibverwerkingsinstallaties zorgen dat het zuiveringsslib en de andere restproducten van een rwzi of iba die voor een eindbestemming worden aangeboden tot een eindproduct worden verwerkt.
	Afvalwaterbehandeling door derden	Het laten verwerken van afvalwater uit het eigen beheersgebied door andere beheerders van rioolwaterzuiveringsinstallaties.
Vaarwegen en havens	Beheersinstrumenten vaarwegen en havens	Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger en beheerregister), teneinde de staat van de vaarwegen en havens zichtbaar te maken.
	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	Het op basis van het beheersplan vaarwegen aanleggen, verwerven, verbeteren en onderhouden van vaarwegvoorzieningen.
	Verkeersregeling en -veiligheid vaarwegen en havens	Alle activiteiten die een waterschap uitvoert als nautisch beheerder belast met het regelen van het scheepvaartverkeer op basis van de Scheepvaartverkeerswet.
VTH	Beheer keurkwartet en VTH-beleid	Voorbereiding, op- en vaststelling alsmede het onderhoud van de Keurverordening, de beleidsregels, de algemene regels en de richtlijnen voor de legger van het waterschap waarbij de ge- en verbodsbepalingen ten aanzien van beheer, onderhoud en gebruik van water en de waterstaatskundige infrastructuur door derden worden geregeld. Eén en ander gebeurt als bevoegd gezag op basis van de Waterwet en de Waterschapswet en daaruit voortvloeiende of daarmee samenhangende regelgeving Tevens het beheer van het wettelijk verplichte T&H-beleid en (toekomstig) V-beleid (Wet VTH-criteria).
	Vergunningen en meldingen	Het als bevoegd gezag verlenen van vergunningen en het afhandelen van meldingen op basis van de Waterwet- en –daarmee samenhangende regelgeving (zoals de keur).
	Adviezen vergunningen	Adviezen die waterschappen verstrekken aan andere bevoegde gezagen in relatie tot de Waterwet- en daarmee samenhangende wet- en regelgeving, waartoe ook de Wabo behoort.
	Toezicht	De werkzaamheden die door of namens het waterschap – meestal als bevoegd gezag, maar bv. in het kader van de Wabo of samenloop als niet-bevoegd gezag – worden verricht om na te gaan of voorschriften van de waterschapsverordening en omgevingswet en daarmee samenhangende regelgeving worden nageleefd. Toezicht op de naleving ziet aldus op programmatische controle, is preventief en gaat gewoonlijk aan handhaving c.q. het toepassen van sancties vooraf.
	Handhaving	Alle acties van het waterschap als bevoegd gezag die gericht zijn op het ongedaan maken van en/of het toekomstig voorkomen van een toestand die in strijd is met de wettelijke voorschriften.
	Regulering lozingen	Aanvullende, niet direct bij andere beleidsproducten onder te brengen maatregelen waarmee gezorgd wordt voor het beheersen van lozingen op de bij het waterschap in beheer zijnde zuiveringstechnische werken en oppervlaktewateren.
Belastingheffing	Belastingheffing	Opstellen en actueel houden van wet- en regelgeving , het opleggen van aanslagen en het afhandelen van verzoek-, bezwaar- en beroepsprocedures op het gebied van belastingenaanslagen.
	Invordering	Betalingsverwerking, kwijtschelding en (dwang)invorderingsmaatregelen op het gebied van waterschapsbelastingen.

Bestuur	Bestuur	Alle activiteiten die gericht zijn op het besturen van het waterschap, waaronder de ambtelijke voorbereiding van bestuursvergaderingen.
Communicatie	Externe communicatie	De centrale en extern gerichte voorlichtende activiteiten van het waterschap.
Dekkingsmiddelen en saldo	Dekkingsmiddelen en saldo	De dekkingsmiddelen bestaan uit de belastingopbrengsten vermindert met de kwijtscheldingen en oninbare vorderingen. Tevens worden de overige dividenden en overige algemene opbrengsten (bijvoorbeeld grondverkopen) aan dit beleidsproduct toegerekend.

Lijst met afkortingen

Afkorting	Betekenis
BAW	Bestuursakkoord water
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BOvi	Blauwe Omgevingsvisie
BRO	Basisregistratie ondergrond
CIV	Centrum Innovatief Vakmanschap
CIV Water	Centrum voor Innovatief Vakmanschap Water
Commissie DSF	Commissie Dyken, Stêd en Finânsjes
CSIR	Cyber Security Implementatie Richtlijn
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
DOP	Opgelost organisch gebonden fosfor
DSO	digitaal stelsel omgevingswet
FBWK	Fries bestuursakkoord Water en Klimaat
Fido	Financiering decentrale overheden
FPLG	Fries Programma Landelijk Gebied
Fumo	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
GIS	Geografisch informatiesysteem
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GWAWO	Gemeentelijk Ambtelijk Water Overleg
GWW	Grond-, weg- en waterbouw
ha	Hectare
HWBP	HoogWaterBeschermingsProgramma
hWh	het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandeling afvalwater
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IWR	Integrale Waterrapportage
KLM	Koehool - Lauwersmeer
km	Kilometer
KRW	Kaderrichtlijn water
LIMS	Laboratorium Informatie Management Systeem
NBK	Noordelijk Belastingkantoor
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NVZ	Natuurvriendelijke zone
OAS-studies	Optimalisatiestudies van het afvalwatersysteem
OSW	Overdracht Stedelijk Water
OVEF	Openbare verlichting & Energie Fryslân
PBOW	Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water
RBO	Regionaal Bestuurlijk Overleg
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWK	Regionale waterkering
RWP	Regionaal Waterprogramma
SDG	Sustainable Development Goals
SGBP	sstroomgebiedbeheerplannen
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland

Afkorting	Betekenis
SOC	Security Operations Center
SOI	Slibontwateringsinstallatie
Stowa	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
TEA	Thermische Energie uit Afvalwater
TEO	Thermische Energie uit Oppervlaktewater
UvW	Unie van Waterschappen
V&K	Vitale en kwetsbare functies
VFG	Vereniging van Friese Gemeenten
VKA	Voorkeursalternatief
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VVzB	Vereniging van zuiveringsbeheerders
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WABOS	water- en bodemsturend
WAC	Waterapplicatiecentrum
WBP	Waterbeheerprogramma
WILMA model	De WILMA staat voor Waterschap Informatie & Logisch Model Architectuur en is de 'referentiearchitectuur van de waterschappen'.
WON	Vereniging voor Waterketenonderzoek Noord Nederland
Woo	Wet open overheid
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen